

16de zondag door jaar C

Lc. 10, 38-42

Gastvrijheid is een prachtig begrip en het is ook een heel bijbels begrip. Op tal van manieren komt gastvrijheid in de bijbel ter sprake, door gastmalen, koningsmalen, feestmaaltijden die gegeven worden, door plekken waar de Heer zelf, of Jezus, op bezoek gaat. En ook in het boek Handelingen komt het verschillende keren voor dat de leerlingen ergens in een huis te gast zijn. Een begrip dus waar we alle kanten mee uit kunnen zou je kunnen zeggen, alleen al op basis van de Bijbel. Toch wil ik beginnen met u enkele anekdotes uit de familiekring te vertellen.

De eerste speelt in de jaren 50. Eén van mijn oudste nichtjes – ik was zelf nog niet eens geboren, denk ik – deed haar eerste communie. Dat was een bescheiden feestje nog in die tijd, dus opa en oma zouden op bezoek gaan. En na de viering waren opa en oma gekomen, alleen, ze waren niet met z'n tweeën, maar met z'n drieën. Een tante, die eigenlijk in het buitenland werkte, was overgekomen, speciaal voor die communie, en bij wijze van verrassing mee op visite gegaan. Ze kwam binnen en zag hoe de moeder van het communicantje schrok en die fluisterde haar in de gang, bij het aannemen van de jas al toe: “zeg maar dat jij geen gebakje lust”, want ze had precies zes gebakjes in huis en met de tante erbij waren er zeven mensen om gebak mee te eten. Die anekdote is nog jaren zo rond gegaan.

Wat later, in de jaren 60, was een oudtante van mij 40 jaar in het klooster. Haar broers en zussen, voor zover die er toen nog waren, en haar neven en nichten, dus uit de generatie van mijn ouders, waren daarbij uitgenodigd, werden in het klooster gastvrij ontvangen en ook al waren er wat jongere neven en nichten bij die flinke eetlust hadden, er was meer dan genoeg. En als het schaalpje met aardappelen op was, werd het vrolijk vanuit de keuken in het klooster bijgevuld. De zusters onderling liepen rond met maar te zeggen “wat een feest, wat een feest!”, een uitdrukking die in de familie ook geregeld anekdotisch langs blijft komen. Twee voorbeelden: één waar het voorbeeldig gaat, één waar je denkt van: ja, hoe bedenkt iemand iets. Je kunt toch altijd delen, of je houdt als gastheer of gastvrouw dan toch de eer aan jezelf door je gasten wel iets van gebak te geven. Zo kom ik via dat eten vanzelf bij de lezing van vandaag.

Abraham en Sara krijgen bezoek. En als we dat verhaal beginnen, dan lijkt het alsof ze daar met z'n tweetjes alleen maar in de tent onder die boom zitten. Niets is minder waar, want Abraham is met zijn grote volk al uitgetrokken vanuit Haran, laten we zeggen de zuidkant van het gebergte van Turkije, waarmee je Libanon, Syrië in loopt en zo naar het beloofde land gegaan met zijn kudde die hij bij zich had en alle dienaren. En dan komen daar drie mannen aan die hij als

gasten verwelkomt en begroet. Hij laat ze plaats nemen, hij biedt aan hen de voeten te wassen, het werk van een dienaar, maar hij doet het zelf. Hij laat eten klaar maken, geeft ze volop te eten en luistert naar wat ze te vertellen hebben. Een bijzondere belofte. Hij heeft er volop aandacht voor. Hij is een voortreffelijk gastheer, zouden we zo zeggen. In de evangelielezing komt Jezus, opnieuw de Heer zou je kunnen zeggen, maar in zijn menselijke gestalte zoals wij hem uit het evangelie kennen, bij Martha en Maria op bezoek, twee zussen. Martha is volop bezig met de bediening, terwijl Maria aan Jezus' voeten zit om naar zijn verhaal te luisteren. En als Martha, ik kan me zo voorstellen na twee/drie keer op en neer gelopen te zijn eindelijk durft te zeggen van: "hoe zit dat nou Heer, zou ze niet beter meehelpen in plaats van hier maar te zitten en te luisteren?" Dan zegt Jezus dat Maria het beste deel heeft gekozen en dan vragen wij ons af: maar hoe kan dat toch, want Martha is toch ook een voorbeeldig gastvrouw, ontvangt haar gast, zorgt voor het eten voor allen die erbij zijn, is, zo hebben we gehoord/gezien, misschien wel drie/vier keer op en neer gelopen en Maria zit daar maar te zitten, aan de voeten van de Heer.

Als we die lezingen bij elkaar optellen wordt het wellicht wat duidelijker. Bij Abraham hoorden we hoe hij dienstbaar was, dat doet Martha ook. Maar we horen ook hoe Abraham op een andere manier dienstbaar is, namelijk door aandacht te geven aan zijn gasten, door hem te woord te staan, door in de buurt te blijven als ze eten en op die manier aandacht voor hen te hebben, door te luisteren naar het verhaal, naar de belofte van het kind dat er over een jaar zal komen. In alles heeft Abraham aandacht voor zijn gasten. En daar zit misschien de misser die Martha maakt. Zij heeft haar aandacht veel minder bij de Heer, maar veel meer bij haar taken, bij het bedienen, bij het rondlopen en probeert alles al reddend te regelen. Maria heeft die andere kant van dienstbaarheid van Abraham gekozen, namelijk die van aandacht geven. En zoals Abraham begon met de voeten te wassen, zo zit Maria aan de voet in een nederige en dienstbare positie.

Als we dus al die verhalen, ook die persoonlijke getuigenissen, die anekdotes uit de familie bij elkaar optellen, dan kunnen we naar gastvrijheid kijken als het gaat aan de ene kant om zorgen voor je gast om te zorgen dat hij te eten krijgt, bijvoorbeeld dat (in ons geval zouden we niet meer de voeten wassen maar bijvoorbeeld zorgen dat zijn jas netjes op de kapstok gehangen wordt, dat haar paraplu aangenomen wordt) ze een plek gewezen wordt. Maar vervolgens is het zeker zo belangrijk wat Abraham in tweede instantie doet en wat Maria in het tweede verhaal doet: aandacht geven. Ook in aandacht geven zit een vorm van dienstbaarheid en daarmee dus een vorm van gastvrijheid. Gastvrijheid gaat om zorg, maar ook om aandacht en beide zijn een taak van dienstbaarheid en laten we dat nou in de lezing die in het midden zat, van Paulus, ook gehoord hebben. Paulus zegt met nadruk: ik ben de dienaar van de Heer en daarmee geeft hij een

opdracht aan ons allen. Werkelijke gastvrijheid gaat alleen samen met dienstbaarheid. Amen.

Henry Vermeulen, diaken